

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus VI. De juramento Veritatis, & Malitiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

ma juranda) ultra pretium rei, arbitrio Judicis, sic, ut in summam jurandam veniat & pretium rei, æstimatione petitoris ex communi judicio; & pœna contumaciæ Judicis arbitrio, prius definienda, ut colligitur ex allatis juribus.

2151. Illud etiam annotandum, prius, quàm Actori concedatur juramentum in litem propter contumaciam Actoris, recusantis dare, vel restituere, quod ab Actore in judicio petitur, à justo Judice considerandum, an ea res revera talis sit, quæ Actori, vi causæ ipsi adjudicatæ debeatur aliquo justo titulo, Reum obligante, ad rem illam Actori tradendam; aliàs enim, si deficiat justus titulus debendi, juramentum in litem nullum producet effectum; sic enim in Reo nulla erit contumacia, contra debitum nullo justo titulo fundatum. Casus evenit, quo Titius in causa feudali agebat contra Caium, de certo Dominio ad se devoluto; pronuntiatum fuit contra Caium, ut illud Titio cederet cum omnibus appertinentiis ad illud Dominium. Sub hoc Titius exegit à Caio sibi etiam tradi manuscriptum aliquod paucarum phyletarum privata manu Caii ad suam solius directionem industriam propriam confectam pro variis casibus occurrentibus circa subditos, & jura sua, quæ, dum esset in possessione illius feudi, observatione didicerat, cum aliis annotationibus de rebus, & actionibus personam suam concernentibus. Recusabat hoc, Titio consignare Caius, quod non esset aliquid, jure pertinens ad dictum Dominium, Titio cedendum; cum ad nihil (præter instrumenta, Urbana, & reliqua documenta omnia, eò pertinentia) de privatis rebus suis, annotationibus, & chartis, judicio sui Advocati, vi sententiæ, teneretur; urfit restitutionem Actor, obtinuit juramentum affectionis super 4. millibus floren. & Caius in iisdem condemnatus fuit.

2152. Quæsitum fuit, an jure? Videri poterat, quòd sic; quia, cum scriptum illud contineret plura, quæ ad directionem Actoris esse poterant in hujus commodum in ordine ad Dominium utiliter usurpandum, prout hoc habebat Caius; magno emolumento, pretio æstimabili, privatus fuit per contumaciam Caii; & quia valor ejus in se, resciri non potest.

Tom. II.

terat, meritò ex affectione taxandus erat; quare Caio persistente in contumacia, meritò res definiri poterat juramento in litem; & eo præstito, in dicta summa condemnari Caius: negativam tamen multò rectius amplexi sunt plures Viri sapientes non solum Theologi, sed etiam Jurisconsulti, quòd in ordine ad hoc manuscriptum, Titio consignandum, nullus esset justus titulus debendi; vi sententiæ ad nihil tenebatur Caius, nisi ad cedendum Dominium cum omnibus jure appertinentia ad tale Dominium; ex eo enim, quòd contineat privatas quasdam annotationes, ex mera industria Antecessoris, in suum commodum factas *merè liberè*, non potest dici *jure appertinens*; aliàs à quovis alio chartæ, ac codicilli, seu libelli, ejusmodi annotationes circa illa bona continentes jure exigere potuissent Titius, quod sano judicio dici non potest; nec obstat, quòd Titio fuisset utile; ex hoc enim non ostenditur *debitum*, aut justus titulus debiti; nam & allodialia Caii, forent Titio utilia, præsertim immixta, vel vicina bonis illis feudalibus; accedit, quòd Reus non teneatur edere instrumenta, unde novæ lites in suum detrimentum ab Actore, præsertim tali (erat enim ex primis Ministris in Tribunali, ubi causa agebatur, &c.) suscitarentur potentiæ Actoris, ut constat ex dictis, maximè tunc, quando plura privata, Rei acta, scriptum tale continet; quæ Actoris odio in sinistram partem, Procuratoris calliditate, detorqueri possunt; at hoc erat in præsentem casu. An porò æstimatione in tantum taxata, pro re prorius accidentaliter feudo, & justè omisso à Caio, jure fieri potuerit, in negativam idem multò rectius abiverunt, ut consideranti patebit.

ARTICULUS VI.

De juramento Veritatis, & Malitiæ.

Quid sit juramentum veritatis in litem, & in quo differat à juramento affectionis, constat ex n. 2150. Bbbb Circa

2153.

Circa hoc iuramentum dubitatur. 1. an à solo iudice deferri possit? 2. in quibus actionibus, seu causis? 3. contra quem? 4. an si aliundè resciri possit valor rei? 5. secundùm quod tempus aestimatio rei faciendâ sit? 6. an liceat impugnare iuramentum semel emissum? Ante resolut. not. 1. quòd hoc iuramentum non tendat ad puniendam contumaciam Rei; sed solum recipiendum interessè Actoris, & cavendum, ne Actor plus petat à Reo, ac valeat res, quam hic & nunc ex debito restituere deberet, sed non potest; 2. distinguendum esse inter impotentiam restituendi rem Actori debitam, quia non extat amplius, vel ex toto, vel ex parte, puta, si deterior facta sit; nimirum an hoc contigerit post sententiam condemnatoriam culpa Rei, sed sine dolo; an verò ante condemnationem? quibus positis:

2154. Ad 1. Resp. posse deferri etiam à parte, seu ab Actore ipsi Reo; nempe si Actor ei deferat, ut iurem, rem illam tanti, & non pluris valere; sicut id potest in alio iuramento judiciali. Neque utget paritas, desumpta à iuramento *affectionis*, quod deferri potest Reo à solo Iudice, secundùm dicta n. 2143. nam ex eod. num. patet discrimen; in *iuramento enim affectionis* non solum agitur ad interessè Actoris; sed etiam ad puniendam Rei contumaciam per n. 2145. solus autem Iudex punire potest: secus autem est in *iuramento veritatis*, ut dictum est præced. num. nam hic rei valor in se consideratur; ibi, ex affectione, quæ subest pluribus damni periculis, & consequenter contumacia plus nocet.

2155. Ad 2. communis tenet, quòd in omnibus undecunquè nascentibus; constat ex L. 68. statim citandâ, §. *fin.* ibi: *hac lex*; Ad 3. deferri contra Reum, qui post condemnationem culpâ suâ, sed sine dolo, factus est impotens, rem petitam restituere; sine respectu ad tempus; & culpam, vel dolum ante condemnationem; habetur ex L. qui restituere. 68. ff. de *Rei vindicat.* ibi: qui restituere iustus iudici non paret, contendens, non posse restituere: si quidem habeat rem, manu militari, officio iudicis, ab eo possessio transfertur: & fructuum duntaxat, omnisquè causæ nomine condemnatio fit: Si verò

non potest restituere: si quidem dolo fecit, quo minus possit; is, quantum Adversarius in litem sine ulla taxatione infinitum iuraverit, damnandus est: *Si verò nec potest restituere, nec dolo fecit, quo minus possit: non pluris, quàm, quanti res est, id est, quanti Adversarii interfuit, condemnandus est.* *Hac sententia generalis est: & ad omnia: sive interdicta, sive actiones in rem, sive in personam sint, ex quibus arbitrari iudicis quid restituuntur, locum habet.*

Ad 4. Resp. quòd in eo casu non sit locus iuramento veritatis, per §. 4. L. 5. ff. de *in lit. jurand.* ubi ratio redditur, cur locus sit huic iuramento? *quia Iudex aestimare, sine relatione iuramenti, non potest rem, quæ non extat; ergo cessat, ubi sine relatione iuramenti res, quæ non extat, aestimari potest; at hoc contingit, ubi ius valor aliundè resciri potest.* Ad 5. Resp. si quæstio intelligatur de rei aestimatione quoad valorem, qui quandoquæ varius est, id determinandum secundùm valorem, quem habuit eo tempore, quo cepit obligatio restituendi ex condemnatione, per quam Reus constituitur in mala fide iuridicè; nam secus, non restituendo prius, non egit contra obligationem iudicialem; quam vis & illud damnum, quod re non restituta post condemnationem, occasione restitutionis culpabiliter non facta, Actor passus est, compensandum illi sit, sed alio titulo, quo nimirum tenetur morosus debitor; quod etiam dicendum de damno antecedente condemnationem, si non sit computatum in summam, super qua juratum est. Ad 6. Resp. quòd sic, si debitor probet, juratum esse ultra iustum rei pretium, seu valorem; unde licet post summam à se taxatam, & ab Actore juratam, non possit revocare suam taxationem; stare tamen potest, quòd taxatio excefferit iustum pretium, possitque diminuere excessum.

De iuramento *malitiæ* plurimum jam exposuimus in titulo de Iuramento calumniæ. Nam de illo quæri potest. 1. in quo propriè consistat? 2. in quo differat à iuramento calumniæ? 3. an à iuramento veritatis? 4. quando præstetur? 5. an sæpius exigi possit? 6. an præstetur super toto processu? 7. an in causis tam profanis, quàm spiritualibus? 8. in qui-

quibus causis specialiter in jure agatur de hoc juramento? 9. an sit juramentum assertionis? 10. an præstandum sit in judicio coram Judice? Ad 1. Resp. consistere in eo, quod juretur ab eo, cui imponitur, *se nihil malitiosè proponere, vel ab Adversario petere, aut fallaces, vel exceptiones, aut dilationes solum protelandæ litis causa, adducere, opponere, sectari*, ut diximus n. 691. & 713. Ad 2. Resp. quamvis sit species quædam juramenti calumniæ; & ob id etiam vocetur *speciale* juramentum calumniæ, ut diximus n. 713. differre tamen in pluribus, relatis à num. 691. Ad 3. Resp. id constitutum ex responsione ad 9. Ad 4. Resp. præstari etiam ante litem contestatam ex n. 691. & textu c. 2. mox citandi; Ad 5. Resp. quod sic, quoties nimirum Judici videtur, etiam si de calumnia, vel veritate juratum sit, ut deciditur in c. in appellationis. 2. §. in omnibus, de juramento calumniæ in 6. ibi: *in omnibus autem causis, nedum ante, sed etiam postquam lis fuerit contestata, sive de veritate, sive de calumnia sit juratum in ipsis: potest Judex à partibus exigere juramentum malitiæ, quoties viderit expedire.* Ad 6. Resp. posse, non tamen necessariò id fieri debere, sed posse super particularibus etiam punctis, in quibus est justa suspicio malitiæ; Ad 7. Resp. quod sic, ex cit. c. 2. ibi: *in omnibus causis, & constat ex n. 691.* Ad 8. Resp. hujus exempla plura referri à n. 694. Ad 9. Resp. negativè juxta dicta n. 713. Ad 10. Resp. affirmativè, ex eod.

ARTICULUS ULTIMUS.

De reliquis ad hunc titulum pertinentibus.

2158. **Q**uestio 1. est, de juramento purgationis, seu innocentie? de hoc agitur in c. fin. §. sanè h. t. ubi dicitur, sive Actor nihil omnino probaverit, Reum esse absolvendum, licet nihil præstiterit; si tamen ille præsumptionem pro se habeat, Reo juramentum deferri posse ad sui purgationem, sive ad ostendendam innocentiam, nisi Judex, consideratis circumstan-

Tom. II.

tiis causæ, ac personarum existimet, illud Actori potius deferendum. Cæterum, huic juramento locus est in causis civilibus, & delictis, in quibus ad torturam perveniri non potest, tamen si gravia sint, quando desunt indicia sufficientia; secus, quando adsunt, & persona non est privilegiata. Ratio primæ partis est; quia si negaretur illi eo casu juramentum purgationis, probatione ipsum convincente super delicto non præstita, negaretur illi remedium, probandi suam innocentiam, quam, ut supponimus, aliter probare non potest; consequenter citra justam defensionem relinqueretur, Adversario nihil, vel saltem non convincenter probante, quod est contra naturalem æquitatem; ratio secundæ partis est; quia in tali casu non debet eligi medium, valde periculosum, & incertum præ certo, à juribus concessio, & constituto: atqui juramentum purgationis esset medium longè incertius; quilibet enim Reus recusaret torturam, & eligeret juramentum purgationis, quando jam animum firmavit, quod delictum nolit confiteri; & sic esset periculum perjurii, & delictum maneret impunitum. Not. tamen, Reum, qui recusat juramentum purgationis, & offert se ad probandam innocentiam, sine tali juramento, audiendum esse; cum possit habere justas causas utendi medio, sibi à jure concessio ad probandam suam innocentiam; cum notam criminis, quantumvis innocenti objecti, apud homines non sic expedite tollat juramentum, præsertim pronos suspicari perjurium; facto autem juramento purgationis Reus definitivè absolvendus est, & quoad causam principalem, & quoad expensas; quia, hoc supposito, plenè probata est innocentia, saltem in foro externo. Cæterum plura de juramento purgationis V. lib. 5. tit. 34. de Purgatione canonica. De aliis juramentis in particulari, puta juramento, egimus supr. tit. 7. de juramento veritatis dicendæ, hoc lib. tit. 19. de Testibus; de juramento veritatis in litem, h. t. à n. 2153. fit etiam mentio in Sacris canonibus, c. *Laudabilem de frigid. & malefic.* de juramento *septimæ manus*, prout requiritur ad probandum impedimentum impotentie; & hoc, prout notat Sanchez l. 7. matr. D. 108. num. 11. ut iterum

Bbbb 2

quæ